www.beeselective.eu
info@beeselective.nl

Het KI-project BeeSelective in 2026

In het kort

BeeSelective is een project gericht op het in Nederland breder in gang doen vinden van kunstmatige inseminatie bij honingbijen. KI maakt het enerzijds mogelijk selectieprogramma's uit te voeren waarin telers samenwerken en anderzijds om genetisch goed materiaal ter beschikking te stellen aan de brede telersgemeenschap. Het project liep van 2023-2025 gesubsidieerd door de NBV, Imkers Nederland, de VCI, BBV en 't Landras-DDB. Het betrof met name de organisatie van de KI-dagen en de opleiding van inseminators. Om het project organisatorisch goed in te bedden is de Stichting BeeSelective opgericht. Voor apparatuur werd het project financieel ondersteund door de Triodos Foundation en Rabobank Gooi en Vechtstreek.
Dit jaar, 2026, was het eerste jaar zonder subsidie.
De kern van BeeSelective is het organiseren van KI-dagen. Dagen waarop telers met hun koninginnen kunnen komen die dan werden geïnsemineerd met sperma van darren van geselecteerde darrenlijnen van de drie rassen waarop de drie financierende rasverenigingen zich richten: Buckfast, Carnica en de Inheemse Donkere Bij.

In 2026 zijn darrenlijnen geleverd door de teeltgroepen Buckfast Teeltgroep Nederland, de Werkgroep Beebreed Nederland en de Teeltgroep Neeltje Jans. Er is geïnsemineerd in Warnsveld, Geffen, Dordrecht en Weert. Het aantal aangemelde koninginnen was kleiner dan in 2025, ongeveer evenveel als in 2024. Het geringere aantal kwam deels doordat enkele grote aanmelders die in 2025 meededen in 2026 geen koninginnen aanmeldden.

Het aantal aangemelde koninginnen in verschillende jaren

Jaar	Buckfast	Carnica
2023	107	115
2024	120	281
2025	156	363
2026	129	274

De Teeltgroep Neeltje Jans gebruikt KI in het kader van de doelstelling de zwarte bij op Texel zo raszuiver mogelijk te houden. De teelt van koninginnen en het insemineren gebeurt daardoor op beperkte schaal binnen de kaders van de doelstelling.

Tien dagen na elke KI-dag is een evaluatiezoom gehouden en geïnventariseerd welk deel van de geïnsemineerde koninginnen aan de leg was. Twee maanden na de KI-dagen is opnieuw geïnventariseerd of de koninginnen nog aan de leg waren. Gemiddeld was na 10 dagen 75,4% van de koninginnen aan de leg. Van de koninginnen die na 10 dagen aan de leg waren, was na 2 maanden 71,0% nog aanwezig. Je zou dus kunnen zeggen dat ongeveer de helft van de geïnsemineerde koninginnen ingewinterd wordt.

Het project wordt aangestuurd vanuit het bestuur van de Stichting BeeSelective bestaande uit Ben Bus (voorzitter), Egbert Touw (penningmeester) en Pim Brascamp (secretaris, tevens coördinator). Het bestuur heeft besloten tot het inrichten van een bestuur bestaande uit een onafhankelijke voorzitter en vertegenwoordigers van teeltgroepen die darrenlijnen leveren voor de KI-dagen. Vertegenwoordigers kunnen de rollen van penningmeester, secretaris en coördinator vervullen. Doordat de teeltgroep Bussum zich heeft aangesloten heeft bij BeeSelective, bestaat het bestuur uit Ben Bus (onafhankelijk voorzitter), Egbert Touw (Teeltgroep Neeltje Jans, penningmeester), Pim Brascamp (Werkgroep Beebreed Nederland, secretaris, coödinator), Niek Oosterink (Teeltgroep Buckfast Nederland), Gerard Boswinkel (teeltgroep Bussum).

Jaarverslag 2026

Locaties, inseminators en ondersteuners

In 2026 waren er KI-dagen op drie locaties: Warnsveld, Geffen, Dordrecht en Weert. Bovendien was het mogelijk koninginnen te laten insemineren in Assen, door de inseminator René van der Molen. Ten opzichte van 2025 kwam Weert in plaats van Haelen (verbouwing) en werd er in Geffen in een andere locatie geïnsemineerd (werd als geschikter beoordeeld).
Er werd in twee weekenden geïnsemineerd:

13 juni Warnsveld, Isendoorn College, parkeren Bussenweide 2.
14 juni Geffen, Ecopoll, Leiweg 5c.
20 juni Dordrecht, Imker-/bijenvereniging Dordrecht e.o., verenigingsgebouw De Volière, Adjudant H.P. Kosterstraat 5.
21 juni Weert, Imkervereniging St. Ambrosius Weert, Natuur en Milieu Centrum de IJzeren Man, Geurtsvenweg 4.

De inseminaties zijn verzorgd door René van der Molen (drie locaties) en zes in het kader van BeeSelective opgeleide inseminators: René Schepper (2 locaties) en Tim Olgers, Niek Oosterink, Erwin Reeskens, Christien Stoffer en Egbert Touw (elk 1 locatie). In de toekomst zullen nog meer van de 12 opgeleide inseminators als inseminator ingezet kunnen worden, na het nodige oefenen.

Darrenlijnen

Er werden darrenlijnen geleverd door drie teeltgroepen. Bij Buckfast ligt zowel het telen van de darren, het verzorgen van de darren en het winnen van het sperma in de handen van de Teeltgroep Buckfast Nederland. Bij de teeltgroep Neeltje Jans is dat ook het geval. Bij de Werkgroep Beebreed Nederland zorgen verschillende leden van de werkgroep voor het telen van de darren van de drie darrenlijnen die worden aangeboden. Het verzorgen van de darren en het winnen van het sperma gebeurt door René van der Molen. Van het hele KI-gebeuren is het verzorgen van het sperma en het winnen van het sperma het meest kritisch en ook het moeilijkst. Voor de continuïteit van de KI-dagen is dit zeker een punt van voortdurende aandacht.

De Teeltgroep Buckfast Nederland bood de darrenlijn B501(NIO) aan van Niek Oosterink. De Werkgroep Beebreed Nederland bood 2 lijnen aan, namelijk sperma van nateelt van DE-18-26-8202-2022 van de teler Andreas Le Claire en sperma van nateelt van drie tamelijk onverwante koninginnen van werkgroepleden. Voor leden van de werkgroep werd naast Andreas Le Claire ook sperma aangeboden van darren van één koningin: NL-55-3-442-2024 van Bart Barten.

Bij de Inheemse Donkere Bij werd opnieuw op kleine schaal sperma gewonnen van verschillende koninginnen van de teeltgroep Neeltje Jans.

Aanmelding voor de KI-dagen

Aanmelding kon vanaf 1 april tot 15 april via de website van BeeSelective en voor leden van de Werkgroep Beebreed Nederland via de website van de werkgroep. Een aanmelding werd geldig na betaling van € 20 per koningin. Dit bedrag komt overeen met het resultaat van een modelberekening van het inseminatietarief waarin opgenomen de componenten leveren darrenbroed, verzorgen darrenbroed, winnen sperma, insemineren en organisatie. Het tarief was € 4 hoger dan in 2025m maar toen kwam het leveren darrenbroed en organisatie voor rekening van de projectbegroting.

Het aantal aanmeldingen Buckfast en Carnica staat in onderstaande tabel.

	Buckfast	Carnica			
	Oosterink	Le Claire	Mengsel	Barten	totaal
Warnsveld zaterdag 20 juni	55	32	10	4	46
Geffen zondag 14 juni	48	64	23	12	99
Dordrecht zaterdag 20 juni	15	43	13	0	56
Weert zondag 21 juni	11	43	21	5	69
Geffen ophalen	0	0	0	0	0
Assen op afspraak	0	6	0	0	6
totaal	129	188	67	21	276

Bij Buckfast ligt het zwaartepunt van de aanmeldingen duidelijk in Dordrecht en Geffen. Bij Carnica is het veel gelijkmatiger verdeeld. Er werd in 2026 verhoudingsgewijs minder gebruik gemaakt van het mengsel dan de jaren ervoor. Ook het gebruik van single-queen-insemination (de koningin van Bart Barten) was geringer. De teeltgroepen kunnen deze gegevens gebruiken om hun aanbod te (her)overwegen.
Het aantal aanmeldingen voor de Inheemse donkere bij bleef klein. Vijf koninginnen in Dordrecht. Daarenboven is er geïnsemineerd in het kader van het samenwerkingsproject met het Centrum Genetische Bronnen Nederland en in het kader van het selectieprogramma van de Teeltgroep Neeltje Jans.

Percentage koninginnen aan de leg

In 2026 was gemiddeld 75,4% van de koninginnen na 10 dagen aan de leg. Het varieerde nogal tussen de locaties Warnsveld (Wa), Geffen (Ge), Dordrecht (D) en Weert (We), maar dit jaar niet tussen Buckfast en Carnica. Vorig jaar waren de resultaten in Warnsveld erg matig, met name bij Buckfast, maar dit jaar gemiddeld. Nu waren de resultaten in Dordrecht duidelijk minder. Aan het sperma en de

inseminators kan het niet gelegen hebben want het sperma was even oud en de inseminators deels dezelfde. Het blijft gissen wat de oorzaken zijn. In onderstaande tabellen staan ook de resultaten na

	Carnica		Buckfast	
	Wa	G	Wa	G
geïnsemineerd	36	70	38	29
na 10 dagen aan de leg	27	58	30	25
na 2 maanden aanwezig	18	44	24	17
% na 10 dagen aan de leg	75.0	82.9	78.9	86.2
na 2 maanden aanwezig, als % van 10 dagen aan de leg	66.7	75.9	80.0	68.0
% 2 maanden aanwezig	50.0	62.9	63.2	58.6

	Carnica		Buckfast	
	D	We	D	We
geïnsemineerd	32	25	11	32
na 10 dagen aan de leg	23	12	9	23
na 2 maanden aanwezig	13	10	8	13
% na 10 dagen aan de leg	71.9	48.0	81.8	71.9
na 2 maanden aanwezig, als % van 10 dagen aan de leg	56.5	83.3	88.9	56.5
% 2 maanden aanwezig	40.6	40.0	72.7	40.6

Ongeveer 2 maanden. Gemiddeld is dan ongeveer 54% van de geïnsemineerde koninginnen nog aanwezig.

Evaluatie KI-dagen

Behalve de evaluatie met de deelnemers 1½ week na de KI-dag is in september een evaluatie georganiseerd met de inseminators en ondersteuners van de KI-dagen. Hierin werd teruggekeken op de KI-dagen en werden verbeterpunten aangedragen. Er werden afspraken gemaakt over gezamenlijke aanschaf van buffervloeistof en haakjes (te gebruiken bij het insemineren). Ook werd uitgebreid gesproken over de taakverdeling tussen de verschillende ondersteuners: gastvrouw/heer, 1ste CO_2-behandelaar, administrator, 2de CO_2-behandelaar.

Voorbereiding van koninginnen voor de KI-dagen

Evenals voorgaande jaren werd er ter voorbereiding van de KI-dagen een zoomsessie georganiseerd waarbij door middel van een powerpoint een toelichting gegeven werd op de voorbereiding van koninginnen voor KI.

Nazorg koninginnen. Van bevruchte koningin tot volk

Per KI-dag is op dinsdagavond in de 2^{e} week na de KI-dag een zoomsessie georganiseerd om de KI-dag te evalueren en te praten over het invoeren van de bevruchte koninginnen in grotere volken. Dit gebeurde aan de hand van een powerpoint. Ook dit waren nuttige sessies. Bij de evaluaties blijken de telers over het algemeen heel tevreden over de opzet van de KI-dagen.

Communicatie

Gericht op de KI-dagen verliep de communicatie vooral via www.beeselective.nl. Op de site wordt niet alleen melding gemaakt van de KI-dagen in het kader van BeeSelective maar ook van andere KI-dagen, zoals die voor Buckfast in Bussum.

De Stichting een uitgebreide mailinglijst van ongeveer 250 telers die in de loop van de tijd zich daarvoor hebben aangemeld of hebben deelgenomen aan een KI-dag. Die lijst wordt gebruikt om te wijzen op de locaties, data en aanmeldingsperiode voor de KI-dagen.
Met de deelnemers aan KI-dagen verloopt communicatie deels per mail maar ook via Whatsappgroepen die per KI-dag zijn gevormd. Die Whatsappgroepen blijken ook heel nuttig voor de onderlinge communicatie tussen de deelnemers.

Financiën
Het KI-project was alle drie jaren ruim binnen de begroting uitgevoerd wat betreft de ondersteuning door de NBV en Imkers Nederland en de rasverenigingen. De subsidie voor apparatuur door de Triodosbank Foundation en de Rabobank was vrijwel geheel besteed en vond in 2026 zijn bestemming in de aanschaf van broedstoven en onderzoek naar optimalisatie van het doseringsmechanisme van de inseminatieapparatuur door de Leidse Instrumentenmakers School (LIS) om de KI-dagen soepeler te laten lopen.
De subsidieverstrekkers hebben ermee ingestemd de resterende middelen bij de Stichting te laten ter bevordering van haar doelstellingen. Overigens zijn de activiteiten van de Stichting in hoge mate kostendekkend. De middelen die binnenkomen via het tarief per aangemelde koningin wordt geheel uitgekeerd aan de posten leveren darrenbroed, verzorgen broed, winnen sperma, insemineren, kilometers, huur, koffie en organisatie. Hiervoor is een model ontwikkeld waarbij de hoeveelheid tijd die nodig is voor het winnen van het sperma en het insemineren belangrijke factoren zijn.

Plannen 2027
Al sinds vele jaren vinden er in Bussum KI-dagen plaats voor Buckfast, georganiseerd door de Imkervereniging Bussum. Het winnen van het sperma en het insemineren geschiedde door Christa Winkler ondersteund door onder anderen haar echtgenoot. Mevrouw Winkler stopt met haar activiteiten vanwege haar leeftijd en het insemineren is in 2026 deels overgenomen door Christien Stoffer die ook insemineerde in het kader van BeeSelective. Vanaf 2027 wordt de KI-dag in Bussum ingebed in BeeSelective. In 2027 is Warnsveld niet langer beschikbaar als KI-locatie. Daarvoor in de plaats komt een locatie in Vorden, waardoor het aantal locaties op vijf komt. Aanmelding voor het insemineren wordt opengesteld voor alle vijf locaties.
12 juni Vorden
13 juni Geffen
19 juni Dordrecht
20 juni Bussum en Weert

Naar verwachting zullen er zes darrenlijnen aangeboden worden. Twee voor Buckfast (Teeltgroep Buckfast Nederland en Teeltgroep Bussum) en drie voor Carnica (Werkgroep Beebreed Nederland). Daarenboven een aanbod van de Teeltgroep Neeltje Jans, beperkt tot het insemineren van koninginnen die in het kader van de teeltgroep zijn geteeld.
Bij de evaluatie van de KI-dagen van 2026 is besloten in 2027 aanmelding voor alle rassen voor alle locaties open te stellen, maar te bezien of enkele deelnemers verzocht worden met hun koninginnen naar een andere locatie te gaan. Dit betreft natuurlijk deelnemers waarvan voor hun darrenlijn maar heel weinig inseminaties te verwachten zijn.
Het tarief wordt verhoogd naar € 22 per aangemelde koningin. Die verhoging gaat naar een hogere vergoeding voor het winnen van sperma.